

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA
Z DZIECKIEM PRZEJAWIAJĄCYM
ZACHOWANIA AGRESYWNE
W PRZEDSZKOLU MIEJSKIM
NR 7 W TORUNIU**

Podstawa prawne:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604)
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1594).
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900,1672,1718,2005).

I. Cel ogólny procedury

Osiągnięcie celów wychowania przedszkolnego, określonych w podstawie programowej, w szczególności w zakresie budowania u wychowanków systemu wartości i wzmocnienia orientacji w tym, co dobre, a co złe, w zakresie kształtowania u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach oraz w zakresie rozwijania umiejętności społecznych, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi.

II. Cele szczegółowe procedury

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych przedszkola w sytuacjach trudnych,
- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych, w szczególności o charakterze powtarzalnym,
- eliminowanie agresji jako zagrożenia dla bezpieczeństwa wychowanków, korzystających ze świadczeń przedszkola,
- uświadomienie rodzicom dziecka ich roli w procesie wychowawczym i wypracowanie metod współpracy pomiędzy przedszkolem a rodzicami w pokonywaniu trudności wychowawczych,
- eliminowanie u dzieci negatywnego obrazu samego siebie,
- stwarzanie poczucia pewności siebie u dziecka,

- zapewnianie równowagi emocjonalnej dziecka,
- ułatwienie nawiązywania kontaktów społecznych,
- ustalenie zasad reagowania na zachowania niepożądane, wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym.
- wskazanie działań zapobiegawczych (profilaktycznych) oraz naprawczych (korekcyjnych) w stosunku do zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze.

III. Zakres procedury

Niniejszy dokument reguluje zasady postępowania dyrektora, nauczycieli i pracowników niepedagogicznych wobec dziecka przejawiającego agresywne zachowanie w Przedszkolu Miejskim nr 7 w Toruniu.

IV. Osoby podlegające procedurze

Do przestrzegania niniejszej procedury zobowiązani są dyrektor, nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni Przedszkola Miejskiego nr 7 oraz rodzice dziecka bądź jego prawni opiekunowie.

V. Definicja agresji

„Zamierzone działanie mające na celu wyrządzenie krzywdy lub spowodowanie przykrości. Działanie to może być fizyczne lub słowne. Jest ono agresją niezależnie od tego, czy osiąga swój cel, czy nie. Liczy się intencja”

E. Aronson, Człowiek istota społeczna, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009.

VI. Formy agresji

Agresja fizyczna - polega na ataku fizycznym bądź obronie. Jej przyczyną często bywa konflikt o zabawkę lub pomysł na zabawę. Przejawia się zarówno biciem, kopaniem, szczypaniem, gryzieniem, jak i wyrywaniem sobie zabawki, popychaniem, rzucaniem i niszczeniem przedmiotów.

Agresja werbalna – to wypowiedź ustna, zawierająca wyzwiska, związana często z obwinianiem, skarżeniem, lamentowaniem. Są to klótnie, obraźliwe słowa, prowokowanie, wypowiedzi bez szacunku, obraźliwe do osób dorosłych, nauczycieli, dzieci.

Agresja pośrednia (cicha) – występuje wtedy, gdy dziecko wyłącza się z komunikacji, świadomie ignoruje i wyraża przesadnie brak zainteresowania innymi dziećmi. Sygnalizuje antypatię i broni się przed kontaktem społecznym, przygotowuje w tajemnicy przykry dowcip.

Agresja relacji – może prowadzić do wykluczenia z grupy pewnych osób, przedstawienia siebie w lepszym świetle oraz narzucania komuś swojej woli.

Poza wymienionymi formami, agresja to również:

- opór wobec rodzica/nauczyciela,
- niszczenie przedmiotów własnych i cudzych,
- przesadne żądanie zainteresowania oraz uwagi ze strony innych,
- przeszkadzanie innym dzieciom,
- wybuchowość,
- żądanie natychmiastowego zaspokojenia potrzeb,
- krzyki i groźby wobec innych dzieci.

VII. Postępowanie w sytuacji agresywnego zachowania dziecka

1. Nauczyciel oraz pracownik administracji i obsługi przedszkola zobowiązany jest do przeciwstawiania się przejawom agresji ze strony wychowanków.
2. Podejmując interwencję wobec agresywnego dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa i opieki wszystkim wychowankom, a także sobie. Nauczyciel w takiej sytuacji prosi o pomoc innego pracownika przedszkola i ustala, kto będzie sprawował opiekę nad grupą, osobą poszkodowaną oraz dzieckiem wykazującym agresywne zachowanie.
3. Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego następuje poprzez rozmowę z dzieckiem, odwrócenia jego uwagi, zaproszenie do miejsca, w którym może się wyciszyć, zaproponowanie innej aktywności.

4. Reakcja wobec przejawów agresji powinna być adekwatna do skali zagrożenia powodowanego agresją, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju sprawcy. Reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny prosty i jasny.
5. Po zdarzeniu wychowawca przeprowadza rozmowę z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne mającą na celu opisanie zdarzenia, odwołanie do kodeksu grupowego w celu ustalenia poprawnego zachowania, uzyskanie od dziecka informacji o zrozumieniu przebiegu rozmowy i oczekiwań nauczyciela.
6. Zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym dzieciom poprzez odizolowanie agresywnego dziecka. Jeśli istnieje taka konieczność nauczyciel wyprowadza agresywne dziecko z sali lub placu zabaw, jednocześnie zapewnia pozostałym dzieciom opiekę dając im poczucie bezpieczeństwa. W sytuacji braku możliwości odizolowania dziecka agresywnego, dopuszcza się wyprowadzenie pozostałych dzieci z sali zajęć, pod opieką osoby z kadry pedagogicznej/pomocy nauczyciela/pracownika obsługi.
7. W sytuacji koniecznej dopuszczalne jest przytrzymanie dziecka, do momentu odpuszczenia nadmiernego napięcia, jednak użycie siły fizycznej jako środka przymusu jest ostatecznością. Taka konieczność występuje w przypadku: powstrzymania dziecka przed zadaniem ciosu innej osobie, w celu rozdzielania bijących się dzieci czy pozbawienia dziecka niebezpiecznego przedmiotu, jeśli odmawia ono jego dobrowolnego oddania.
8. Jeśli agresja została skierowana przeciwko wychowankom, należy otoczyć ich opieką, a w razie doznania przez nich krzywdy powinna im zostać udzielona pomoc i wsparcie.
9. Nauczyciel wychowawca zawiadamia o zdarzeniu dyrektora oraz rodziców dzieci poszkodowanych poprzez: - opis zdarzenia (fakty), - informację, jakiej pomocy udzielono dziecku, jak się obecnie czuje. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązywania problemów dziecka.

10. W przypadku powtarzających się przejawów agresji i innych zachowań powodujących trudności wychowawcze nauczyciel przeprowadza z rodzicami dziecka rozmowę, w której omawia problem. Informuje ich o dotychczas podjętych działaniach ukierunkowanych na korekcję niepożądanych zachowań dziecka oraz o zaplanowanych działaniach wychowawczych. Zobowiązuje rodziców do współpracy w realizacji przedstawionych czynności i wskazuje zadania możliwe do podjęcia w środowisku rodzinnym dziecka. Działania te nauczyciel dokumentuje notatką służbową.
11. Fakt agresywnego zachowania dziecka powinien być zgłoszony telefonicznie lub odnotowany, np. w zeszycie korespondencji z rodzicami lub w formie notatki służbowej oraz zgłoszony bezpośrednio rodzicowi/prawnemu opiekunowi odbierającemu w danym dniu dziecko z przedszkola. Osoba podejmująca interwencję, niebędąca wychowawcą grupy, do której uczęszcza wychowanek, informuje o zdarzeniu wychowawcę, sporządza notatkę ze zdarzenia, którą przekazują do podpisu rodzicom.
12. Jeżeli wybuch agresji fizycznej powtarza się dwa razy w ciągu dnia, należy poinformować rodziców o zachowaniu dziecka. Rodzic proszony jest o niezwłoczne odebranie dziecka z przedszkola (utrzymujące się nasilone pobudzenie emocjonalne/fizyczne ok. 20 min).
13. W przypadku powtarzających się sytuacji, dyrektor przy udziale nauczycieli przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka, przejawiającego zachowania agresywne, z przebiegu której spisana zostaje notatka służbowa.
14. Wychowawca dziecka sprawiającego trudności wychowawcze podejmuje działania w celu organizacji dla niego oraz ewentualnie także dla jego rodziców form pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Podejmowana zostaje współpraca z Poradnią psychologiczno - pedagogiczną w Toruniu. W porozumieniu z rodzicami kieruje dziecko na diagnozę psychologiczno - pedagogiczną.

15. Rodzic jest zobowiązany do wypełniania zaleceń wynikających z diagnozy Poradni psychologiczno-pedagogicznej, konsultacji specjalistycznych, współpracy z przedszkolem oraz regularnego przyjmowania przez dziecko leków (np. uspokajających/wyciszających), jeżeli takie zostały zalecone.
16. W przypadku nieskuteczności działań podejmowanych przez wychowawcę nauczyciel przedstawia problem „trudnego dziecka” na radzie pedagogicznej.
17. Nauczyciele zobowiązani są do wspomagania rodziców w pracy wychowawczej z dzieckiem, m.in. poprzez doradztwo w zakresie dobrych praktyk wychowawczych, wskazanie odpowiedniej literatury, proponowanie odpowiednich zabaw i ćwiczeń do realizacji w środowisku rodzinnym, przekazanie informacji o instytucjach wspomagających rodzinę.
18. W przypadku kolejnych zachowań agresywnych dziecka i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami, Przedszkole kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną oraz do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu.
19. Procedura wchodzi w życie z dniem 27.11.2023 r.